

Bilag 5

Høringssvar indkommet til høring vedr. Miljøkonsekvensrapport for skybrudssikring i Kagsmosen og den nedre del af Kagsåen

1. Jens Høeg, Biologisk Institut, KU
2. Brønshøj-Husum Lokaludvalg, Kbh.
3. HOFOR Vand København A/S
4. DN v/ Jan Larsen
5. Grundejerforeningen Islehøj, Kbh.
6. DN København v/Ole Damsgaard
7. PAB Brunevang
8. Marianne Holst-Knudsen, Herlev

Kagsmosen og Kagsåen - Høring af miljøkonsekvensrapport

HØRINGSTYPE

Andet

OMRÅDE

Brønshøj-Husum

TIDSPERIODE FOR HØRINGEN

10. oktober 2022 til 5. december 2022

SAGSNUMMER

2021-0348078

INDSENDELSESRIST FOR HØRINGSSVAR

5. december 2022

HØRING IKKE ÅBEN

Høring af miljøkonsekvensrapport for skybrudssikring i Kagsmosen og den nedre del af Kagsåen

Skybrudssikring i Kagsmosen og den nedre del af Kagsåen

Københavns Kommune ved Området for Klimatilpasning og Byfornyelse, Herlev Kommune, Gladsaxe Kommune og Rødovre Kommune samt HOFOR og Novafos har den 3. november 2021 ansøgt om etablering og drift af projekterne i Kagsmosen og Kagsåen.

Projektet, som består af delprojekterne Kagsmosen Skybrudsprojekt, Hverdagsregnsprojektet og Nedre Kagså projektet, er af en sådan karakter, at det kræver, at miljøpåvirkninger belyses i en miljøkonsekvensrapport (VVM) før etablering og drift. Miljøkonsekvensrapporten er udarbejdet af bygherres rådgiver og undersøger projektets påvirkning på miljøet i anlægs- og driftsfasen for en række miljøparametre bl.a. natur, overfladevand, trafik og rekreative interesser.

Miljøkonsekvensrapport samt VVM-myndighedens udkast til VVM-tilladelse er i offentlig høring i otte uger med frist for bemærkninger den 5. december 2022. Bemærkninger skal afgives her på siden.

Informationsmøde

Bygherre har afholdt informationsmøde for offentligheden om projektet og miljøkonsekvensrapporten den 26. oktober kl. 19-20. Mødet blev afholdt online.

På informationsmødet blev projektet og miljøkonsekvensrapportens vurderinger præsenteret. Efter mødet kan bemærkninger afgives her på siden.

Det afholdte informationsmøde kan ses her på følgende link:

<https://www.video.kk.dk/video/81159911/kagsmosen-og-den-nedre-del-af>

Teknik- og Miljøudvalget

Teknik- og Miljøudvalget har på møde den 19. september 2022 behandlet sagen om offentlig høring af miljøkonsekvensrapport for projekterne i Kagsmosen og den nedre del af Kagsåen.

Indstillingen blev godkendt uden afstemning.

Indstillingsdokumenter samt Teknik- og Miljøudvalgets behandling af sagen kan læses på dette link:

<https://www.kk.dk/dagsordener-og-referater/Teknik-%20og%20Milj%C3%B8udvalget/m%C3%B8de-19092022/referat/punkt-3>

[pdfInformationsbrev.pdf](#)

[pdfMiljøkonsekvensrapport for kagsmosen og kagsaaen.pdf](#)

[pdfUdkast til VVM tilladelse for etablering og drift af projekterne for kagsmosen og kagsaaen.pdf](#)

[pdfAppendix A afgrænsningsudtalelse.pdf](#)

[pdfAppendix B - kagsmosen skybrudsprojekt i kort.pdf](#)

[pdfAppendix C Oversigtskort over anlægsarbejder i kagsmosen.pdf](#)

[pdfAppendix D visualiseringer af hverdagsregnsprojektet.pdf](#)

[pdfAppendix E visualiseringer af skybrudsprojeketet.pdf](#)

[pdfAppendix F overfladevand - teknisk verison.pdf](#)

HØRINGSSVAR

ID	DATO	INSENDT AF	ORGANISATION	POSTNR	BY
6	05.12.2022	Ole Damsgaard	Danmarks Naturfredningsforening, København	2100	København
5	04.12.2022	Jakob Hjort	Grundejerforeningen Islehøj	2700	Brønshøj
4	03.12.2022	Jann Larsen	Danmarks Natufredningforening	2610	Rødovre
3	02.12.2022	Bibi Neuman	HOFOR Vand København A/S, Sektion for Vandplanlægning	2300	København S
2	28.11.2022	Brønshøj-Husum Lokaludvalg v/ Christoffer Rosenkrands	Brønshøj-Husum Lokaludvalg	2700	Brønshøj

1	26.10.2022	Jens T Høeg	Biologisk Institut Københavns Universitet	2730	Herlev
----------	-------------------	--------------------	--	-------------	---------------

Svar til: 2021-0348078 af: Ole Damsgaard

APPLICATION DATE

5. december 2022

SVARNUMMER

6

INDSENDT AF

Ole Damsgaard

VIRKSOMHED / ORGANISATION

Danmarks Naturfredningsforening, København

BY

København

POSTNR.

2100

ADRESSE

Masnedøgade 20

HØRINGSSVAR

Danmarks Naturfredningsforening, København er uenig med at der ikke skal iværksættes overvågning i forhold til bilag IV arter og i forhold til projektets langsigtede påvirkning i Kagsmosen . Dels fordi det ikke vides om f.eks. opsætning af flagermuskasser eller etablering af nye hulheder i træer vil have den ønskede effekt. Og dels fordi de nævnte afværgeforanstaltninger formentligt skal gennemføres andre steder i forhold til det samlede skybrudsprojekt, f.eks. i Vigerslevparken. Her er det vigtigt at opsamle erfaringer både i forhold til bilag IV arter men også i forhold til udviklingen i naturtilstanden generelt for de berørte områder.

MATERIALE:

dn bemærkninger.pdf

DN København

Formand: Knud Erik Hansen. Telefon: 40404344
Næstformand Ole Damsgaard. Telefon: 50515880
koebenhavn@dn.dk:

Dato: 4. december 2022

Københavns Kommune
Njalsgade 13
2300 København S

**Høring: PROJEKTERNE VED KAGSMOSEN OG I KAGSÅEN,
MILJØKONSEKVENSRAPPORT**

Danmarks Naturfredningsforening finder generelt at den udførte miljøvurdering er grundig og giver et troværdigt billede af de potentielle negative påvirkninger i forhold til natur og rekreation.

Vi har dog nogle bemærkninger i forhold til de afværgeforanstaltninger, som foreslås gennemført.

I forhold til bilag IV-arten spidssnudet frø skal der opsættes paddehegn under anlægsarbejdet i perioden medio marts-ultimo september og etableres mindst et nyt paddevandhul på 500 kvadratmeter med optimale forhold (lavvandet, lysåbent, med flade brinker og uden fisk).

Kommentar: Forudsætningen for at paddehegn fungerer efter hensigten er at disse holdes tætte og intakte under hele byggeperioden. Frøerne vil gøre sig store anstrengelser for at forcere hegnet når de møder det. Derfor bør det som et vilkår i VVM-tilladelsen pålægges bygherre jævnligt at føre tilsyn med hegnet under byggeprocessen.

I forhold til etablering af en eller flere nye paddesøer er det vigtigt at disse etableres før anlægsarbejdet påbegyndes og at disse vedligeholdes, så der ikke sker tilgroning mv.

I forhold til bilag IV arterne flagermus skal der som erstatning for de flagermus egnede træer som fældes opsættes 10 flagermuskasser før træerne fældes. Udover opsætning af flagermuskasser oplyses, at bygherren vil skabe nye levesteder/rasteområder og forbedre forholdene for flagermus ved at etablere hulheder i træer. Herudover nævnes at træerne skal fældes i perioden september- oktober.

Kommentar: Af Miljøministeriets forvaltningsplan 2013, side 32 -33 fremgår at flagermuskasser ikke er nogen reel og sikker løsning til erstatning af træer med hulheder og det fremgår videre at kunstigt skabte hulheder i træer kan tage mange år før de er udviklet til et stadie, hvor de er egnede til ophold for flagermus.

Der savnes derfor en mere grundig redegørelse for, hvorfor man mener at de nævnte tiltag i dette tilfælde kan ændre en stor negativ påvirkning til ingen eller en ubetydelig påvirkning!

I forhold til at fælde træerne i perioden september – oktober skal der gøres opmærksom på, at flagermus som bilag IV arter er beskyttet året rundt. Det betyder at hvis træerne er registreret som rasteområder for flagermus ikke kan fældes medmindre proceduren i habitatbekendtgørelsens §12 følges.

På side 147 nævnes at der ikke vil blive udført nogen form for overvågning i forhold til projektet påvirkning af naturtilstanden eller i forhold til opfølgning af de afværgeforanstaltninger der foreslås.

Danmarks Naturfredningsforening, København er uenig med dette forslag. Dels fordi det ikke vides om f.eks. opsætning af flagermuskasser eller etablering af nye hulheder i træer vil have den ønskede effekt. Og dels fordi de nævnte afværgeforanstaltninger formentligt skal gennemføres andre steder i forhold til det samlede skybrudsprojekt, f.eks. i Vigerslevparken. Her er det vigtigt at opsamle erfaringer selvfølgelig primært i forhold til bilag IV arter men også i forhold til udviklingen i naturtilstanden generelt for de berørte områder.

Det overordnede spørgsmål er om det er muligt at gennemføre så omfattende skybrudsprojekter og samtidigt fremme kvaliteten af den natur, som berøres? Eller bør projektet fra start i højere grad inkorporere mål for naturen frem for alene optimere håndteringen af skybrudsvand mv.?

Øvrige bemærkninger:

På side 104 nævnes at beplantningen langs den nedre del af Kagsåen ikke vil blive genetableret. Der savnes en forklaring på dette, og hvilken indflydelse dette vil få ud over en negativ landskabelig påvirkning, f.eks. i forhold til naturen.

Med venlig hilsen

Ole Damsgaard,
næstformand for DN København

Svar til: 2021-0348078 af: Jakob Hjort

APPLICATION DATE

4. december 2022

SVARNUMMER

5

INDSENDT AF

Jakob Hjort

VIRKSOMHED / ORGANISATION

Grundejerforeningen Islehøj

BY

Brønshøj

POSTNR.

2700

ADRESSE

Brunevang 7

HØRINGSSVAR

Høringssvar til miljøkonsekvensrapport for Projekterne ved Kagsmosen og i Kagsåen

Vi er en mindre grundejerforening, kaldt Islehøj, der dækker 72 grundejere der bliver direkte berørt af de tre projekter der alle relaterer sig til Kagsmosen.

Vi er på ingen måde modstandere af projekterne. Vi kan kun tilslutte os et klimaprojekt, der også har til mål at forbedre miljøtilstanden i Kagsmosen.

Det der er vores bekymring, og grunden til at vi her kommer med et høringssvar er, at det er vores bro og vores veje der skal bruge som adgangsvej til projektet.

Slid på veje og efterfølgende reovering er til at håndtere eller afværge, men det der er vores store bekymring er, at vi står som ejer at den bro der giver adgang til vores boligområde, men som også indgår som en del af det fredede fæstningsanlæg som Vestvolden er. Det gør os lidt svedige i hænderne, generelt at eje en bro, som er en del af et unikt fortidsminde. Og det gør os endnu mere svedige, når det så indgår som adgangsvej i et projekt af denne størrelse.

Sagen er, at vi ikke har kompetencer til at vurdere betydningen af dette. Dog har vi flere i foreningen som har direkte erfaring med entreprenørarbejde, heraf jordtransport. Vi kan konstatere, at I skriver at der i perioden skal til- og frakøres i alt ca. 9000 tons materiale. *"De i alt ca. 9000 tons svarer til ca. 1400 kørsler (700 ind plus 700 ud). Fordelt på en aktivitetsperiode på 6 måneder eller ca. 130 arbejdsdage. Det svarer til i gennemsnit ca. 11 kørsler om dagen (ind eller ud). I praksis vil der forventeligt være mere trafik i visse perioder. Omvendt kan antallet reduceres, i det omfang bilerne kører med last både ind og ud. Samlet vurderes dette at være en lille eller en moderat trafikal påvirkning af adgangsvejene."* (uddrag af miljørapporten)

Vi har også læst at der i udbudsmaterialet skal fremgå, at entreprenøren dels skal forstærke broen og

dels skal betale for eventuelle skader forårsaget af transport på broen. Men vi ved også hvordan det i praksis foregår. Vi har lige været igennem nogle hårde år, hvor vi havde samme problematik i forhold til vores nabobebyggelse i Rødovre, der brugte vores veje og bro til byggetransport. Og det var lidt af en kamp der gik hele vejen til højesteret

Hvordan vil bygherre sikre og dokumentere at vognmændene og deres chauffører rent faktisk overholder de opstillede krav, vil der f.eks blive opstillet videoregistrering af trafikken og registrering af lastvægt af de enkelte lastbiler? Dette ses på andre projekter. Fra vores tidligere kamp har der netop ikke været styr på at underleverandørerne overholder reglerne.

Vores bekymring er, at vi nu sidder i en situation hvor Københavns Kommune både er bygherre og myndighed, og det frygter vi kan sætte os i lidt af en knibe.

Så vi er på ingen måde enig i, at dette vurderes som en lille eller moderat trafikal påvirkning af adgangsvejene. En fingerregel fra Vejdirektoratet siger, at slid fra en lastbil svarer til 10.000 personbiler (kilde: <https://ing.dk/artikel/hvordan-beregner-man-lastbilers-vejslid-92104>) Det svarer altså til 14 mio personbil ækvivalenter på vores veje som er dimensioneret til at betjene en håndfuld hustande. Og ja, det slid skal udbedres af bygherre, men vi mener at man bør overveje alternativer, f.eks placering af køreplader på græsarealet langs Kagsvang. Vores vej, specielt Kagsvang og Islehøj, er desuden travle veje for cyklister heraf mange skolebørn. Den øgede tunge trafik må udgøre en risiko for disse bløde trafikanter, hvordan har man tænkt sig at beskytte disse? Ved etablering af en kørepladevej på græsarealet vil den tunge trafik blive flyttet væk fra øvrig trafik og en græsplæne er desuden langt billigere at reetablere end en nedbrudt vejbane. Men igen, så er det nok mest broen der giver os sved på panden. For hvad er langtidseffekterne af dette? Hvilken betydning har det for vores bro på sigt? Hvad er det for en regning vi som en lille grundejerforening, kan sidde med på lang sigt? Det er formodentlig ikke en regning vi som 72 grundejere kan betale uden det har store konsekvenser for os.

Vi bemærker desuden at der etableres en skurby ved enden af Kagsvang. Vi syntes at der mangler at blive belyst hvordan de medarbejdere der skal arbejde her dagligt hvilke påvirke trafik-, miljø- og parkeringsforhold af vores veje.

Så det kan godt være at jeres konklusion er, at I vurderer trafikbelastningen i vores kvarter til at være af lille miljøvirkning. Og det er det måske også når man taler trafik i det store billede. Men for en lille grundejerforening på 72 husstande, så er det en væsentlig miljø- og trafikpåvirkning, der ikke bare i driftsfasen har en negativ konsekvens, men muligvis også på længere sigt i forhold til broens fremtidige stand og bæreevne.

Så vi mener at enten så skal der i vurderingen af miljøpåvirkninger, tages hensyn til hvilket område I bruger som adgangsvej. At det ikke er en stor offentlig vej, men en meget lille privatejet vej og bro. Det må betyde at miljøpåvirkningen ikke er lille eller moderat, men at der faktisk skal sættes nogle seriøse afværgeforanstaltninger i gang.

Alternativt så har vi en gave til jer i Københavns Kommune. Vi vil gerne give jer et stykke bro der indgår som en del af et fredet fæstningsanlæg. Vi tænker faktisk at det på alle måder vil give mening, at broen overgår som en del af det samlede fæstningsanlæg. På den måde vil man også fremover kunne håndtere hele området som et samlet fæstningsanlæg når man taler drift og fremtidig udvikling af området.

Vi ser frem til at høre fra jer, og henstiller til, at dette hørings svar ikke kun indgår som en del af høringen, men af selv afklaringen om broens fremtidige ejerforhold, tages videre og behandles hos vejmyndigheden.

På forhånd tak

Svar til: 2021-0348078 af: Jann Larsen

APPLICATION DATE

3. december 2022

SVARNUMMER

4

INDSENDT AF

Jann Larsen

VIRKSOMHED / ORGANISATION

Danmarks Natufredningdforening

BY

Rødovre

POSTNR.

2610

ADRESSE

Juelsmindevej 2 A

HØRINGSSVAR

Ud over at sikre områderne og tilløbene til Kagsåen opstrøms og selve Kagsmosen og dens omgivelser ved de i projektet foreslåede skybrudssikringsforanstaltninger, er det vigtigt at de foranstaltninger der iværksættes også muliggør færdsel og benyttelse af naturområderne i tilfælde af mere dagligdags forekomster af nedbør fx. ved at stier og passager for både gående og cyklister er mulige at benytte, når der kun forekommer mere moderate vandstigninger.

Der bør derfor ske en forhøjelse af alle de lavtliggende stier og passagers niveau i forhold til de nuværende niveauer, således at oversvømmelser undgås i fremtiden.

Svar til: 2021-0348078 af: Bibi Neuman

APPLICATION DATE

2. december 2022

SVARNUMMER

3

INDSENDT AF

Bibi Neuman

VIRKSOMHED / ORGANISATION

HOFOR Vand København A/S, Sektion for Vandplanlægning

BY

København S

POSTNR.

2300

ADRESSE

Ørestads Boulevard 35

HØRINGSSVAR

Høringssvar til ” Miljøkonsekvensrapport for skybrudsikring af Kagsmosen og udkast til VVM-tilladelse”

HOFOR Vand København A/S, Sektion for Vandplanlægning (omtales i det følgende som HOFOR Vand), har fået ” Miljøkonsekvensrapport for skybrudsikring af Kagsmosen og udkast til VVM-tilladelse” i høring.

HOFOR Vand har både midt i juni og i slutningen af juni 2022 haft mulighed for at kommentere på tidligere rapportudkast, og har begge gange indsendt kommentarer.

Vi er glade for at konstatere, at mange af de kommentarer, vi havde til de første udkast, er indarbejdet i den nuværende version af ”Miljøkonsekvensrapport for skybrudsikring af Kagsmosen og udkast til VVM-tilladelse”. Der er imidlertid også en række kommentarer, der stadig ikke er indarbejdet i miljøkonsekvensrapporten. Disse kommentarer grupperer sig under forhold, der kan belyses med hydrologiske modelsimuleringer.

Vi ønsker fortsat, at disse forhold bliver belyst. De ubesvarede eller ufuldstændigt besvarede kommentarer er vedhæftet som bilag til dette høringssvar.

Hvis forholdene ikke belyses i nuværende fase via hydrologiske modelsimuleringer, så foreslår vi, at forholdene som minimum indgår i en risikovurdering, som foretages som en del af det projektgrundlag, der skal godkendes af de kommunale grundvandsmyndigheder.

For at fastholde og sikre, at dette ønske, samt de forhold beskrevet i vedhæftningen, bliver belyst og kommer med i det videre arbejde, foreslår HOFOR Vand, at det bliver skrevet ind som et vilkår i VVM-tilladelsen.

Ud over ovennævnte forhold, ønsker HOFOR Vand at gøre opmærksom på, at HOFORs driftspersonale under alle 9 måneders afspærring af Kilde XIII's sydlige kildepladsareal i anlægsperioden kontinuert skal have adgang til HOFORs pejleboring på den sydlige del af kildepladsarealet for Kilde XIII, samt HOFORs pumpehus samme sted, inspektionsbrøndene samt sekundavandsboringen i den sydligste del af kildepladsarealet. Som et led i dette ønsker HOFOR Vand at have mulighed for at kommentere på forslag til adgangsveje, materiale- og skurpladser, inden de fastlægges.

HOFOR Vand A/S konstaterer, at Kagsåparkens Regnvandsprojekts projektområde slutter nord for Motorring 3 mens Nedre Kagså-projektets projektområde starter syd for motorvejsafkørslen til Pilebro. Vi er i tvivl om, hvilket af de to projekter, der projekterer underføringen mellem disse to - det skal sikres, at der ikke er et projekt- og ansvarsmæssigt "gab" mellem de to projekter.

HOFOR Vand A/S har i slutningen af november 2022 modtaget ny information fra Kagsåparkens Regnvandsprojekt, som viser, at strømrøden i Kagsåparkens Regnvandsprojekt kommer til at agere som delvis afværgeforanstaltning, idet modelsimuleringer indikerer, at forurening fra Mørkhøj Erhvervskvarter kommer til at strømme op i strømrøden. Det betyder, at det vand, som Nedre Kagså-projektet modtager fra Kagsåparkens Regnvandsprojekt vil rumme både regnvand, spildevand og afværgevand. HOFOR Vand vil bede om, at dette håndteres i Nedre Kagså-projektet. Der skal tages højde for vandkvaliteten i designet, og dette forhold skal indgå i risikovurderingen. Bl.a. bør det vurderes, om membran bør indlægges i Nedre Kagså-projektet, for at beskytte vandforsyningen ved Kilde XIII, og om det vil være hensigtsmæssigt også i forhold til Kilde X (dvs. i Kagsmosen-projektet), da projektområderne også ligger indenfor Kilde X's indvindingsopland.

Bilag er vedhæftet som pdf.

MATERIALE:

bilag til hoeringssvar kommentarer der ikke er indarbejdet.pdf

Bilag til Høringsvar 2. december 2022 fra HOFOR Vand København A/S, Sektion for Vandplanlægning

Nedenstående kommentarer er indsendt til projektet d. 16. juni og d. 27. juni, men vurderes ikke besvaret i den nuværende version af "Miljøkonsekvensrapport for skybrudsikring af Kagsmosen og udkast til VVM-tilladelse". HOFOR Vand København A/S, Sektion for Vandplanlægning, ønsker fortsat, at disse forhold bliver belyst. Derfor medsendes de igen. Her er kun medsendt de af HOFOR Vand København A/S' kommentarer, som ikke allerede er indarbejdet af projektet.

Kommentarer fra 16. juni 2022 er indskrevet med sort nedenfor. Kommentarer fra 27. juni 2022 er røde, evt. grønne, mens opfølgende kommentarer fra december 2022 er skrevet ind med lilla.

Afsnit 2.9, side 22: Ikke helt i mål

"Men disse grundvandssænkninger vil være helt lokale, midlertidige og begrænset til de øvre lag." Ændret forureningsspredning i øvre lag (sekundære magasiner) kan også påvirke grundvandet i primært magasin negativt, selv om der ikke sænkes i primært magasin. Denne type påvirkninger skal derfor belyses (f.eks. ved modelberegninger) og risikovurderes. **Nu afsnit 2.10: Ikke rettet.**

Der er nu tilføjet: *"..., ligesom det kan være relevant at belyse påvirkningen på kendte forureninger."* Bør ændres til *"..., ligesom eventuel påvirkning af kendte forureninger skal belyses"*.

Afsnit 3.2.2, side 45: Ikke rettet (nu side 50)

"Grundvandssænkning og overpumpning:"

Det skal vurderes, om grundvandssænkninger kan påvirke strømningsmønstre i grundvandet ved forurenede grunde og således føre til ny mobilisering af forurening, f.eks. mod områdets kildepladser. Dette gælder også, selv om der kun sænkes i øvre aflejringer (sekundære magasiner).

Ikke rettet.

Ikke rettet: Det foreslås, at der efter teksten *"I begge etaper skal vandet i Kagsåen pumpes over Herlev Hovedgade. Der skal muligvis laves midlertidig grundvandssænkning ifm. montage af firkanttunnel – dette afhænger af de geotekniske borer."* tilføjes: *"Hvis der skal laves midlertidige grundvandssænkninger, skal det vurderes, om disse kan påvirke strømningsmønstre i grundvandet ved forurenede grunde og således føre til ny mobilisering af forurening, f.eks. mod områdets kildepladser. Dette gælder også, selv om det kun sænkes i øvre aflejringer (sekundære magasiner)."*

Kapitel 6, side 56 ff.: Ikke rettet (nu side 61 ff)

Projektområdet er også omfattet af indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse.

Ikke rettet.

Ikke rettet. Det anføres øverst på side 61: *"Der ses udelukkende på selve forholdet til planloven og til gældende planer, mens andre, fagrelaterede, planforhold for de enkelte miljøemner er behandlet i de relevante fagkapitler."*

Det bør som minimum anføres hvilke "fagrelevante planforhold", der er tale om, og hvor i rapporten de behandles. En bedre løsning var at beskrive/behandle f.eks. indsatsplaner for grundvandsbeskyttelse i plankapitlet.

Afsnit 13.2, side 163: Ikke rettet

"Ved vurdering af grundvand er der inddraget eksisterende indvindingsboringer inden for 300 m fra området, svarende til den afstand, der udløser krav om tilladelse til grundvandssænkning. Der vurderes ikke at være behov for at inddrage boringer i større afstand."

I et område som dette med mange forurenede grunde bør det ifm. grundvandssænkninger vurderes (i mange tilfælde inkl. modelberegninger), om der ændres på strømningsmønstre, så forureninger mobiliseres i forhold til bl.a. indvindingsboringer - også i større afstand end 300 m.

Nu afsnit 14.2: Ikke rettet.

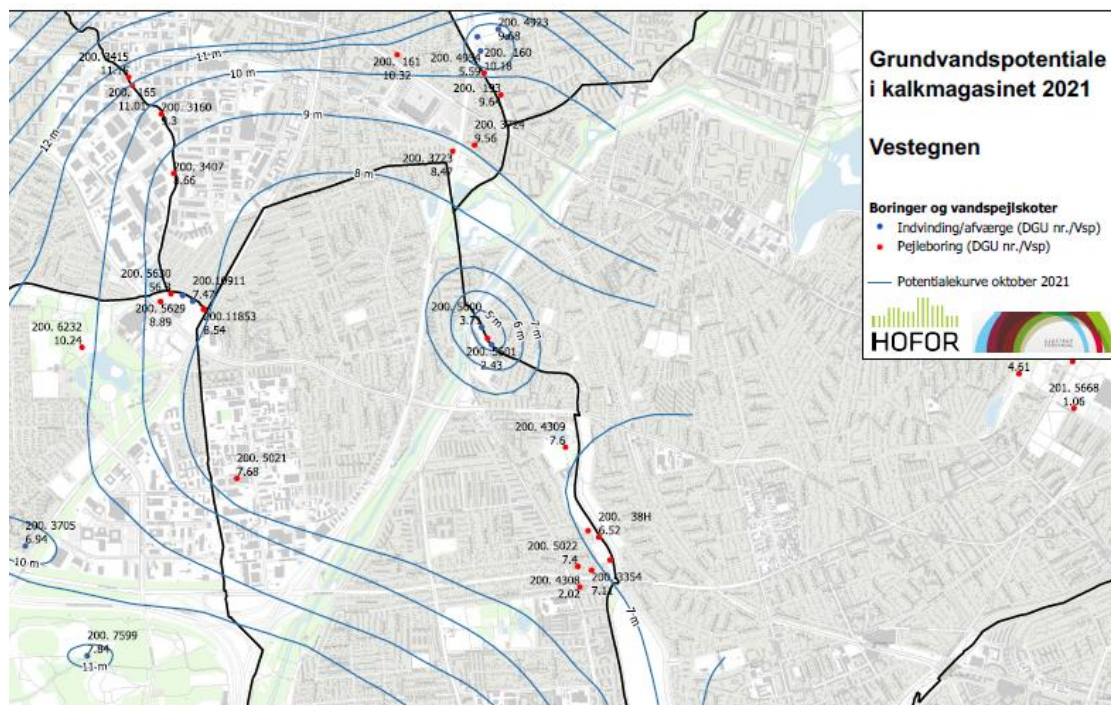
Ikke rettet. I et område som dette med mange forurenede grunde bør det ifm. grundvandssænkninger vurderes (i mange tilfælde inkl. modelberegninger), om der ændres på strømningsmønstre, så forureninger mobiliseres i forhold til bl.a. indvindingsboringer - også i større afstand end 300 m.

Afsnit 13.3, side 166: Ikke tilstrækkelig rettet

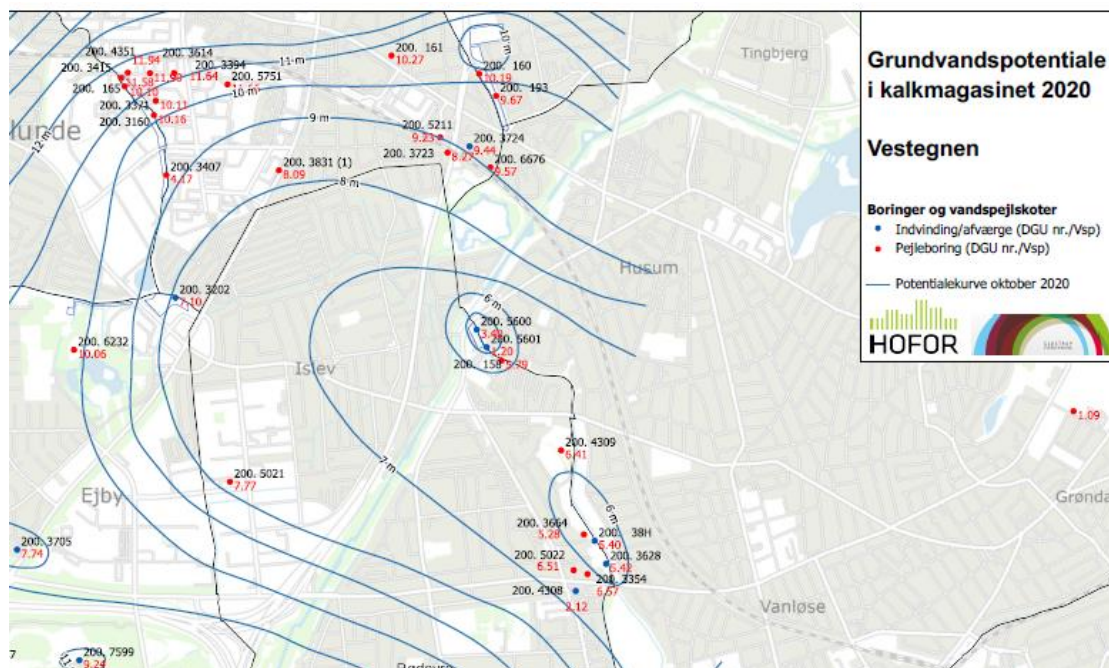
"Imidlertid viser pejleserier for fire pejleboringer nær Kagsmosen (Figur 13-4), at vandstanden i disse har ligget omkring kote +10-11 m siden 2007, når der ses bort fra perioder med afværgepumpning i boringerne 200.2723-2724. Med denne vandstand vil der være en opadrettet strømning til Kagsmosen."

Figur 13-4 viser et potentiale mellem kote ca. +9 m og ca. +11 m i de angivne tidsrum. Med den forventede potentialegradient i området er potentialet i kalkmagasinet under Kagsmosen sandsynligvis under kote +9 m i perioder, således at der i disse perioder er nedadrettet gradient fra mosen til kalkmagasinet. Under alle omstændigheder er konklusionen om, at der i dag er opadrettet gradient til mosen alt for vidtgående på det anvendte datagrundlag.

Nu afsnit 14.3: Den tilrettede tekst er stadig alt for optimistisk i forhold til risiko for nedsivning (der estimeres et urealistisk højt trykniveau i kalken under Kagsmosen). Se de to snips fra potentialekort for kalkmagasinet fra 2021 og 2020. Datagrundlaget for potentialekortene fremgår af kortene. Både data og potentialefortolkning indikerer et væsentligt lavere trykniveau under Kagsmosen end antaget af Cowi.

Tekst og figur er rettet, så der nu konkluderes: *” Sammenfattende vurderes strømningsretningen at være sydlig til sydøstlig samt skiftende nedadrettet fra mosen og opadrettet fra kalkmagasinet.”* Med lidt god vilje er konklusionen OK, men det er vores vurdering, at risikoen for nedsivning er nedtonet ved den anvendte brug af udvalgte data.

Afsnit 13.4, side 168: Ikke rettet

Grundvandssænkninger: Selv om der ikke sænkes i kalkmagasinet, kan grundvandssænkninger i øvre lag (sekundære magasiner) medføre mobilisering af forureninger i jord eller grundvand. De mobiliserede forureninger kan ved senere nedsivning nå kalkmagasinet og i sidste ende indvindingsboringer. Miljøkonsekvensrapporten bør forholde sig til denne problemstilling.

Nu afsnit 14.4: Tilføjelsen: *” Dette skal dog vurderes nærmere inden igangsættelse af arbejdet ” foreslås ændret til: Dette skal dog vurderes nærmere, når præcis placering, dybde og varighed af grundvandssænkninger kendes. Hvis der vurderes at være risici, skal disse mitigeres i designet af grundvandssænkninger.*

De tidligere tilføjelser er slettet, så rapporten nu ikke forholder sig til evt. mobilisering af forureninger i jord eller grundvand. Rapporten bør forholde sig til denne risiko. Ellers er **konklusionen vedr. ingen/ubetydelig påvirkning fra anlægsarbejdet baseret på ufuldstændigt grundlag.**

Ny kommentar: Afsnit 14.5: Ikke rettet

” Det vurderes, at indholdet af miljøfremmede stoffer i vandet vil være ubetydeligt eller så lavt, at det ikke vil udgøre en risiko i forhold til nedsivning.” Hvad bygger denne vurdering på? Manglende data? Den hastigt stigende viden om PFAS-stoffer i overfladevand peger desværre i en anden retning, se f.eks.

<https://www.atv-jord-grundvand.dk/wp-content/uploads/2022/03/Spor-1-modul-5-Helle-Overgaard-Regionernes-feltundersogelser-i-2021.pdf>

Teksten er rettet, så miljøfremmede stoffer ikke længere omtales. Teksten bør fortsat forholde sig til miljøfremmede stoffer. Frem for at slette sætningen foreslår vi, at man konkret vurderer risikoen, eller som minimum sikrer, at den belyses grundigt i de tidlige faser af projektet.

Afsnit 13.5, side 169: Ikke tilstrækkelig rettet

”Ved opstuvning over kote +10 m i Kagsmosen vil der midlertidigt kunne opstå en nedadrettet strømning fra mosen til kalkmagasinet...”. Jf. kommentar til afsnit 13.3, side 166, vil der sandsynligvis i perioder ske nedsivning allerede ved opstuvning over kote +9 m. En risikovurdering, der baserer sig på, at der kun sker nedsivning ved nedbørhændelser større end 25 årshændelser i 2050 er derfor på ingen måde valid. Der bør gennemføres en væsentligt mere kvalificeret risikovurdering, inkl. en vurdering, hvor der forudsættes et fast potentiale på kote +9 m i kalkmagasinet. Det kan så kvantificeres, hvor store vandmængder der vil nedsive ved de forskellige hændelser (5 års, 10 års osv.) ved forventede (worst-case) varigheder af opstuvningerne. Derpå bør man koble de nedsivende vandmængder med forventede (worst-case) stofkoncentrationer af relevante stoffer, inkl. de stoffer, som pt. giver problemer for vandforsyningerne (DMS, PFAS, klorerede osv.) til en samlet risikovurdering af nedsivningen ved Kagsmosen som følge af projektet.

Nu afsnit 14.5: Risikovurderingen skal revideres på grundlag af det korrekte indvindingsopland og større risiko for nedsivning jf. kommentarerne til afsnit 14.3. Og uden at negligere muligheden for miljøfremmede stoffer i overfladevand, jf. ovenstående.

Nu afsnit 14,5 side 212: Indvindingsopland korrekt. Risiko for nedsivning ser ud til at blive sat for lav, og der tages ikke højde for miljøfremmede stoffer, idet de ikke nævnes og risikoen i forhold til grundvandsressourcen og vandforsyningen ikke vurderes.

Afsnit 13.6, side 170: Ikke tilstrækkelig rettet

I anlægsfasen skal grundvandssænkninger risikovurderes i forhold til mobilisering af forureninger i jord eller grundvand. Hvis der konstateres risici, skal disse mitigeres.

I driftsfasen skal det overvejes, om en monitoring i forhold til nedsivning af miljøfremmede stoffer m.v. som følge af opstuvning i Kagsmosen er relevant/mulig.

Nu afsnit 14.6: OK.

Tilbageskridt: risikovurdering ift. mobilisering af forureninger i jord og grundvand nævnes ikke.

Afsnit 13.7, side 170: Ikke godt nok

Tilrettes i henhold til øvrige kommentarer til kapitel 13.

Nu afsnit 14.7: Tilrettes i henhold til øvrige kommentarer til kapitel 14.

Konklusionen vedr. ingen/ubetydelig påvirkning fra anlægsarbejdet er pt baseret på ufuldstændigt grundlag.

Svar til: 2021-0348078 af: Brønshøj-Husum Lokaludvalg v/ Christoffer Rosenkrands

APPLICATION DATE

28. november 2022

SVARNUMMER

2

INDSENDT AF

Brønshøj-Husum Lokaludvalg v/ Christoffer Rosenkrands

VIRKSOMHED / ORGANISATION

Brønshøj-Husum Lokaludvalg

BY

Brønshøj

POSTNR.

2700

ADRESSE

Kobbelvænget 65

HØRINGSSVAR

Brønshøj-Husum Lokaludvalg er meget optaget af at få sikret vores ferske vande mod forurening med kloakopblandet regnvand, og beskytte og udvikle vores grønne områder så de i videst muligt omfang danner grundlag for en høj grad af biologisk mangfoldighed. Lokaludvalget bifalder den grundige Miljøkonsekvensrapport der er udarbejdet, og har i den forbindelse ingen bemærkninger.

Lokaludvalget har undervejs i processen været inddraget på forskellig vis og har blandt andet deltaget i en besigtigelse af projektområdet i august 2022 i selskab med Teknik- og Miljøforvaltningen.

Svar til: 2021-0348078 af: Jens T Høeg

APPLICATION DATE

26. oktober 2022

SVARNUMMER

1

INDSENDT AF

Jens T Høeg

VIRKSOMHED / ORGANISATION

Biologisk Institut Københavns Universitet

BY

Herlev

POSTNR.

2730

ADRESSE

Menuetvej 15

HØRINGSSVAR

Høringssvar - Kagsmose projektet

Kagsmosestiens underføring under Jernbanen og oversømmelse i tunnellen

samt note om den sjældne snylteplante Nældesilke i Mosen

A: Underføringen under S-banen og skybrud

1. Oversvømmelser fra selve Kagsåsen er velkendt og hovedproblemet i projektet
2. Associeret hertil er dog den ofte meget betydelige oversvømmelse ved skybrud i tunnellen under S-banen
3. Der er nyligt etableret nedløbsriste mm. men som langvarig beboer ganske tæt ved kan det konstateres at disse tiltag langt fra er tilstrækkelige ved skybrud. Der står derfor i disse situationer ofte ret højt vand i tunnellen. Dette er naturligvis til gene for den stærke fod og cykel trafik og direkte et stort faremoment hvis vandet fryser til is
4. En MEGET STOR DEL af vandet kommer fra baneskråningen. IKKE fra selve asfalten bed

nedførslerne! Tilløbet kommer fra venstre side af skråningen (Kagsmose siden på Herlev siden ref. tunnellen). Her kommer det ud og løber ned over stensætningen på vejen umiddelbart efter tunnelen. Problemet har været vedvarende i mange år.

Jeg gør derfor opmærksom på at hvis dette problem ikke løses vil der fortsat - uanset tiltage mht selve Kagsåen - være skybrudsproblemer på denne færdselsåre

B: Som ekstra kommentar kan jeg tilføje at der i Kagsmosen vokser den meget sjældne snylterplante NÆLDESILKE (*Cuscuta europaea*). Kagsmosen er et af de ganske få voksesteder i DK. Desværre er "pletten" i år utilsigtet blevet dækket af en kvasbunke (KBH Kommune er underrettet herom!). Jeg kan personlig udpege præcis hvor nældesilken plejer at vokse (har været der og kun der i mere end 25 år!). Det vil være meget positivt hvis denne sjældne vækst ikke forstyrres i dette naturområde

Med mange hilsener

Jens Høeg (biolog og lektor emeritus KU) og Marianne Holst Knudsen

Menuetvej 15 2730 Herlev

Indleveret via høringslink <https://www.rk.dk/politik/hoeringer>

Rødovre Kommune
Rødovre Parkvej 150
2610 Rødovre

5. december 2022
Sagsnr. 23629-0007/sjd/jbz

Høringsvar fra PAB Brunevang

På vegne af PAB, Afdeling Brunevang ("Brunevang"), ejer af matr.nr. 2gu, Islev By, Islev, skal vi hermed fremkomme med følgende bemærkninger til projektet om skybrudssikring i Kagsmosen og Kagsåen ("Skybrudsprojektet").

Brunevang kan ikke støtte forslaget og finder, at selv om det vil bidrage til at løse oversvømmelsesproblemer i forbindelse med skybrud i området, hvor Brunevang er beliggende, så er forslaget alt for indgribende i forhold til Brunevangs ejendom.

1. Manglende afvejning af de undersøgte alternative løsninger i forhold til den valgte løsning

Brunevang stiller sig stærkt undrende overfor, at det er vurderet, at de undersøgte alternativer, ikke er hensigtsmæssige, når hensyn til Brunevangs mulighed for at anvende sine egne arealer tages i betragtning.

Det anføres i miljøkonsekvensrapporten, s. 51, bl.a.:

"Ved disponering af oversvømmelsesarealet i Kagsmosen Skybrudsprojekt, er det tilstræbt at opnå størst muligt opstuvningsvolumen i Kagsmosen. Desuden indgår tekniske overvejelser, herunder at jordbunden skal kunne bære de konstruktioner, der er nødvendige, bl.a. udløbsbygværket og de nødvendige jordvolde og diger.

Derfor har man i hovedforslaget placeret udløbsbygværket længst mod sydvest, og man må etablere et dige sydsiden af Kagsåen. Her er jordbunden fastere end i moseområdet. Denne afgrænsning indebærer imidlertid, at man må inddrage arealer på en enkelt privat matrikel ejet af PAB Brunevang.

Det er i processen undersøgt, om projektet kan placeres fuldstændigt uafhængigt af den private matrikel. I den forbindelse er der overvejet to alternative løsningsforslag. Begge er nu fravalgt. De to alternativer er nøjere beskrevet i et teknisk notat, se (COWI, 2022) og skitseres herunder."

Det anføres i miljøvurderingsrapporten, at det første alternativ er fravalgt på grund af det mindre opstuvningsvolumen forbundet med spunsløsningen og den store naturmæssige omkostning forbundet med digeløsningen, og at løsningen ikke kan forenes med fredningsbestemmelserne.

Det andet alternativ er fravalgt på grund af det mindre opstuvningsvolumen sammenholdt med den store naturmæssige omkostning forbundet med digeløsningen.

Der ses ikke at være foretaget en afvejning mellem de to alternativer og hensynet til Brunevang. Brunevang er derfor ikke i stand til at vurdere, hvorvidt miljøkonsekvensvurderingen foretager en behørig afvejning af fordele og ulemper ved de tre undersøgte placeringer.

2. Rekreative interesser

Som nævnt i Brunevangs høringssvar til afgrænsningen af miljøkonsekvensundersøgelsen benyttes den nordlige del af Brunehavens ejendom bl.a. til boldspil og rekreativt ophold for boligforeningens beboere, og en indskrænkning af mulighederne herfor i anlægsfasen vil påvirke beboerne negativt. Beboerne har på et afdelingsmøde primo 2022 truffet beslutning om, at det pågældende område foruden ophold og boldspil skal benyttes til boligsociale formål, herunder nyttehaver mv.

Derudover benyttes ejendommens andre grønne rekreative arealer i lange perioder dagligt af daginstitutioner, børnehaver, skoler SFO mv. fra begge kommuner til ophold, hvilket gør, at der er behov for rekreative områder, hvor beboerne kan trække sig tilbage. Den nordlige del af Brunevangs ejendom udgør en vigtig mulighed for dette.

Dette ses der ikke at være taget fuldt tilstrækkeligt hensyn til i miljøvurderingsrapporten.

3. Mulige lugtgener

Det angives i miljøkonsekvensrapporten, s. 28, at skybrudsprojektet "bidrager yderligere til at vandet i Kagså kan blive markant renere. Ændringerne vil også begrænse lugtgener." Dette udbygges på s. 168 i miljøkonsekvensrapporten, hvor det videre anføres:

"Generelt vil lugtgener reduceres i forhold til i dag, idet vandføringen i Kagsåen er forbedret, hvorved evt. overløb fra kloak generelt passerer hurtigere gennem området. Overløb til Kagsmosen begrænses til i gennemsnit hvert 5. år, og vil kun ske under ekstremregnhændelser (5 års regnhændelse eller større), ligeledes vil vandet, som mosen oversvømmes med indeholde en mindre andel af spildevand ift. i dag som følge af at Kagsåparkens regnvandsprojekt er gennemført."

Vi kan ikke finde dokumentation for denne påstand i miljøkonsekvensrapporten, og forholdet ses ikke at være undersøgt nærmere.

Vi kan heller ikke se, at lugtgener ved opstuvning af vand på Brunevangs ejendom som følge af Skybrudsprojektets omdannelse af arealet til oversvømmelsesareal inden for stendigerne. Heller ikke andre miljøgener, som f.eks. nedsivning af forurenede stoffer i tilfælde af opstuvning på ejendomme, er behørigt analyseret og vurderet i rapporten.

4. Miljøgener i anlægsfasen

Vi har noteret os, at der i anlægsfasen vil ske følgende i området:

- Brunevangs grønne græsareal ned mod åen vil blive hegnet ind i ca. 3 måneder af sikkerhedsmæssige hensyn
- At der vil være anlægsarbejde og lastbilkørsel med jord og sten, der skal bruges til opbygning af stendiget, hæver terrænet og til at hæve terrænet langs vandløbet
- Udløbsbygværket skal leveres og monteres
- Der skal fældes enkelte træer og krat, som genplantes
- Der skal sås nyt græs og oprettes eventuelle skader på Brunevangs belægninger, stier, veje mv.

Som det ses, vil der ske et stort indgreb i Brunevangs ejendom i anlægsfasen, som vil medføre tab, som Brunevang er berettiget til at få erstattet, da der – medmindre der træffes anden aftale - skal ske en ekspropriation af dele af Brunevangs ejendom til midlertidige arbejdsarealer.

Vi forudsætter, at Københavns Kommune drager omsorg for, at entreprenørerne overholder "Forskrift for visse miljøforhold ved bygge- og anlægsaktiviteter" i Rødovre Kommune, maj 2013, og i øvrigt tager størst muligt hensyn til beboerne i Brunevang. Vi bemærker i den forbindelse, at der er tale om et fredet område, hvorfor arbejderne bør udføres så nænsomt som muligt, så der ikke sker unødige skader på den beskyttelsesværdige natur.

Vi gør opmærksom på, at anlægsarbejderne vil foregå i Brunevangs nærmiljø og dermed tæt op ad beboernes private hjem. Brunevang forventer derfor, at der vil blive draget omsorg for beboernes fortsatte almindelige færdsel i området, herunder ved tilrettelæggelse af færdsel med tung trafik i området, påvirkning af sædvanlig belysning i området, støjgener uden for sædvanlig arbejdstid og lignende gener.

5. Begrænsninger i Brunevangs fremtidige anvendelse af foreningens ejendom

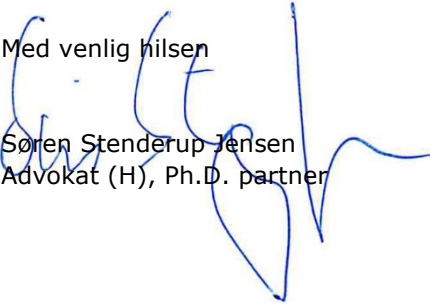
Da Skybrudsprojektet lægger begrænsninger på Brunevangs udnyttelse af foreningens ejendom, vil Brunevang efter almindelige ekspropriationsregler være berettiget til erstatning for det tab, som begrænsningerne på foreningens ejendom medfører.

6. Oprettelse af et dialogforum

Vi ønsker desuden, at der oprettes et passende dialogforum mellem repræsentanter for Brunevang, Københavns Kommune og Rødovre Kommune til drøftelse af løbende problemer i anlægsfasen.

Med venlig hilsen

Søren Stenderup Jensen
Advokat (H), Ph.D. partner

Høringsvar nr. 8

Vedr. høring: Kagsåen og Kagsmosen hverdagsregn og skybrudsprojekt

Hej,

En lille ting i det store projekt, men alligevel ikke uden betydning.

Det drejer sig om et meget gammelt, nok mellem 60 og 100 år, æbletræ af pt. ukendt sort med usædvanligt sunde og sene, (der er stadig mange æbler på træet i disse dage) meget velsmagende spise og madæbler.

Det er endnu ikke lykkedes os at artsbestemme træet, da vi kom for sent til at sende prøver til Arboretet i Taastrup inden for deres snævre artsbestemmelsesvindue. Det skal gøres næste år!

Træet står ca. 5 meter nord for Kagsåen og 20-25 meter øst for den bro, der leder over åen ind til Brunevang. Ud fra spor i landskabet, ser det ud til, at det har stået i en gammel have fra en for længst fjernet gård eller husmandssted. Det kan derfor have historisk værdi ud over den umiddelbare store nydelsesværdi af de æbler det bærer.

Det er måske muligt at tilrettelægge arbejdet, så det ikke ødelægges af maskinerne. Det står så langt væk fra åen, at det ikke burde skulle ofres ”i den store sags tjeneste” under alle omstændigheder.

Venlig hilsen

Marianne Holst-Knudsen

Markering viser placering af æbletræ